

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

Αριθμός Γνωμοδότησης 130/2023

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

ΤΜΗΜΑ ΣΤ΄

Συνεδρίαση της 8^{ης} Δεκεμβρίου 2023

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Χαράλαμπος Μπρισκόλας, Αντιπρόεδρος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Μέλη: Βασιλική Τύρου, Βασίλειος Κορκίζογλου, Νικόλαος Καραγιώργης, Αικατερίνη Γαλάνη, Αναστασία Ζαφειριάδου, Αντώνιος Παπαγεωργίου, Μαρία Δεληγιάννη, Μαρία Μπασδέκη, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Αγγελική Βερροπούλου, Πάρεδρος ΝΣΚ.

Αριθμός ερωτήματος: Το με αριθμό πρωτ. 83370/21.09.23 έγγραφο του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, της Γενικής Γραμματείας Δημογραφικής και Στεγαστικής Πολιτικής, της Διεύθυνσης Προστασίας Παιδιού και Οικογένειας (Τμήματος Α΄).

Περίληψη ερωτήματος: Ερωτάται εάν: α) οι παροχές οι οποίες προβλέπονται με την από 13.8.2021 Π.Ν.Π., (κυρωθείσα με το άρθρο 2 του ν.4824/2021), και τη με αριθ. 27599/2023 κ.υ.α. των Υπουργών Οικονομικών, Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων αντιστοίχως, αποτελούν δύο διακριτές παροχές, οι οποίες θεσπίσθηκαν από το νομοθέτη με σκοπό την κάλυψη δύο διαφορετικών αναγκών ή κατατείνουν και οι δύο στην εξυπηρέτηση του ίδιου σκοπού, β) βάσει της απάντησης στο ανωτέρω ερώτημα, να διευκρινισθεί εάν οι προαναφερθείσες παροχές δύνανται να χορηγηθούν σωρευτικά, ή εάν

αντιθέτως η χορήγηση της μίας αποκλείει τη χορήγηση της άλλης και ως εκ τούτου υπόκεινται σε συμψηφισμό.

.....

Στο παραπάνω ερώτημα, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα ΣΤ'), γνωμοδότησε ως εξής:

Ιστορικό

Στο παραπάνω έγγραφο της ερωτώσας υπηρεσίας και στα στοιχεία του φακέλου που το συνοδεύουν, εκτίθεται το ακόλουθο επί λέξει πραγματικό:

1. « Α. ΙΣΤΟΡΙΚΟ

1. Η Ε.Β.... υπέβαλε στην Υπηρεσία μας την από 28-03-2023 Υπεύθυνη Δήλωση – Αίτηση για την καταβολή οικονομικής ενίσχυσης του άρθρου 1 της υπ' αριθ. 27599/2023 (Β'1572) ΚΥΑ για τον θανόντα σύζυγό της, (...), ο οποίος απεβίωσε εξαιτίας της πυρκαγιάς της 5ης έως 9ης Αυγούστου 2021 στην περιοχή Δήμου Δωρίδος.

Η Υπηρεσία μας εξέδωσε την υπ' αριθ. 37045/6.04.2023 απόφαση έγκρισης δαπάνης (ΑΔΑ: 9ΨΔ346ΜΤΛΚ-ΣΧ4), η οποία αποστάλθηκε στη Δ/ση Οικονομικής Διαχείρισης με το υπ' αριθ. 37431/06.04.2023 έγγραφο για τις ενέργειές της.

2. Η Ι.Μ.... υπέβαλε την από 23-03-2023 Υπεύθυνη Δήλωση – Αίτηση για την καταβολή οικονομικής ενίσχυσης του άρθρου 1 της υπ' αριθ. 27599/2023 (Β'1572) ΚΥΑ, για τον θανόντα σύζυγό της (...), ο οποίος απεβίωσε εξαιτίας της πυρκαγιάς της 3ης Αυγούστου 2021 στην περιοχή Βαρυμπόμπης Δήμου Αχαρνών.

Η Υπηρεσία μας εξέδωσε την υπ' αριθ. 32320/27.03.2023 απόφαση έγκρισης δαπάνης (ΑΔΑ: ΨΙΥΓ46ΜΤΛΚ-Γ5Ω), η οποία αποστάλθηκε στη Δ/ση Οικονομικής Διαχείρισης με το υπ' αριθ. 32613/27.03.2023 έγγραφό μας για τις ενέργειές της.

3. Στους Γ.Β. και Δ.Β. είχε καταβληθεί από τον ΟΠΕΚΑ η εφάπαξ οικονομική ενίσχυση των έξι χιλιάδων ευρώ (6.000,00 €) του άρθρου 1 της υπ' αριθ. 77252 / 2021 ΚΥΑ (Β'4739) Κ.Υ.Α., ως τραυματισθέντων λόγω των πυρκαγιών του Ιουλίου/Αυγούστου 2021.

Β. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

1. Στο άρθρο 1 της υπ' αριθ. 77252 / 2021 ΚΥΑ (Β'4739), που εκδόθηκε σύμφωνα με το άρθρο 2 του ν. 4824/ 2021 (Α' 156), προβλέπεται η καταβολή

εφάπαξ οικονομικής ενίσχυσης έξι χιλιάδων ευρώ (6.000,00 €) σε άτομα που υπέστησαν τραυματισμό λόγω των πυρκαγιών του Ιουλίου / Αυγούστου 2021 και νοσηλεύτηκαν για χρονικό διάστημα άνω των 48 ωρών.

Ειδικά για την περίπτωση που οι τραυματισθέντες και νοσηλευθέντες κατά τα ανωτέρω απεβίωσαν χωρίς να έχουν υποβάλει την αίτηση για την καταβολή της οικονομικής ενίσχυσης των 6.000,00 €, η παροχή καταβάλλεται στον ή στην σύζυγο του αποβιώσαντος δικαιούχου ή στο πρόσωπο με το οποίο είχε συνάψει σύμφωνο συμβίωσης ή στους κληρονόμους αυτού, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 1 της ανωτέρω ΚΥΑ .

Αρμόδιος φορέας για τη χορήγηση της εφάπαξ οικονομικής ενίσχυσης ορίζεται ο Οργανισμός Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΟΠΕΚΑ).

2. Στο άρθρο 1 της υπ' αριθ. 27599/2023 (Β'1572) ΚΥΑ, η οποία εκδόθηκε σύμφωνα με τις παρ.3 και 4 του άρθρου 18 του ν. 2768/1999 (Α' 273), προβλέπεται η καταβολή εφάπαξ οικονομικής ενίσχυσης δέκα χιλιάδων ευρώ (10.000,00 €) στις οικογένειες ατόμων που απώλεσαν τη ζωή τους κατά τη διάρκεια και εξαιτίας των πυρκαγιών της 3ης Αυγούστου 2021 στην περιοχή Βαρυμπόμπης Δήμου Αχαρνών και της 5ης έως 9ης Αυγούστου 2021 στην περιοχή Δήμου Δωρίδος.

Η ανωτέρω παροχή σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 1 της ανωτέρω ΚΥΑ χορηγείται ανεξάρτητα από οποιαδήποτε άλλη τακτική ή έκτακτη οικονομική ενίσχυση ή επίδομα που καταβλήθηκε ή καταβάλλεται για την στήριξη των πληγέντων από τις πυρκαγιές.

Δικαιούχοι της συγκεκριμένης παροχής είναι τα συγγενικά πρόσωπα των θανόντων που αναφέρονται στο άρθρο 1 της ΚΥΑ για τη στήριξή τους κατόπιν θανάτου των οικείων τους εξαιτίας των πυρκαγιών.

Αρμόδια όργανα για την καταβολή της εφάπαξ οικονομικής ενίσχυσης είναι οι Υπηρεσίες του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης.

3. Κατόπιν των ανωτέρω, ερωτάται:

Α. Οι ανωτέρω αναφερόμενες παροχές, οι οποίες θεσπίζονται δυνάμει διαφορετικών διατάξεων, αποτελούν δύο διακριτές παροχές, οι οποίες θεσπίστηκαν από το νομοθέτη με σκοπό την κάλυψη δύο διαφορετικών αναγκών ή κατατείνουν και οι δύο στην εξυπηρέτηση του ίδιου σκοπού;

B. Με βάση την απάντηση που θα δοθεί στο ανωτέρω ερώτημα, να διευκρινισθεί εάν οι προαναφερθείσες παροχές δύνανται να χορηγηθούν σωρευτικά, ή εάν αντιθέτως η χορήγηση της μίας αποκλείει τη χορήγηση της άλλης και ως εκ τούτου υπόκεινται σε συμψηφισμό».

2. Με το από 7.12.2023 έγγραφό της, η ερωτώσα υπηρεσία διευκρινίζει, επί του πραγματικού, ότι την εφάπαξ οικονομική ενίσχυση των 6.000 ευρώ, η οποία προβλέπεται από το άρθρο 1 παρ. 1 της με αριθ. Γ.Π. Δ12/77252/2021 κ.υ.α., αιτήθηκαν και έλαβαν οι Ε.Β. και Ι.Μ., σύζυγοι των αποβιωσάντων (...) σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 3 του άρθρου 1 της ανωτέρω κ.υ.α. Κατόπιν τούτων, η ερωτώσα υπηρεσία, υπέβαλε τα αναφερόμενα στην «Περίληψη Ερωτήματος» της παρούσας ερωτήματα, διότι προβληματίζεται περί του συνόμου της σωρευτικής απόληψης των προβλεπόμενων στις προαναφερόμενες κ.υ.α. οικονομικών ενισχύσεων.

Νομοθετικό Πλαίσιο

3. Στο άρθρο 44 παρ. 1 του Συντάγματος ορίζεται ότι:

«Άρθρο 44

1. Σε έκτακτες περιπτώσεις εξαιρετικά επείγουσας και απρόβλεπτης ανάγκης ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας μπορεί, ύστερα από πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου, να εκδίδει πράξεις νομοθετικού περιεχομένου. Οι πράξεις αυτές υποβάλλονται στη Βουλή για κύρωση σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 72 παράγραφος 1, μέσα σε σαράντα ημέρες από την έκδοσή τους ή μέσα σε σαράντα ημέρες από τη σύγκληση της Βουλής σε σύνοδο. Αν δεν υποβληθούν στη Βουλή μέσα στις προαναφερόμενες προθεσμίες ή αν δεν εγκριθούν από αυτή μέσα σε τρεις μήνες από την υποβολή τους, παύουν να ισχύουν στο εξής.»

4. Στα άρθρα δέκατο τρίτο και δέκατο πέμπτο της από 13.8.2021 Π.Ν.Π. «Έκτακτα Μέτρα για την αποτελεσματική προστασία και την ταχεία αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος, την άμεση στήριξη των πληγέντων από τις πυρκαγιές του Ιουλίου/Αυγούστου 2021 και συναφείς διατάξεις» (Α' 143), η οποία κυρώθηκε με το άρθρο 2 του ν. 4824/2021 (Α' 156), ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«Άρθρο δέκατο τρίτο

Χορήγηση εφάπαξ οικονομικής ενίσχυσης σε άτομα που υπέστησαν τραυματισμό

1. Χορηγείται εφάπαξ οικονομική ενίσχυση ύψους έξι χιλιάδων ευρώ (6.000,00 €) στα άτομα που υπέστησαν τραυματισμό λόγω των πυρκαγιών, και νοσηλεύτηκαν για χρονικό διάστημα άνω των σαράντα οκτώ (48) ωρών ή εξακολουθούν να νοσηλεύονται σε νοσοκομεία.

2. Αρμόδιος φορέας για τη χορήγηση της εφάπαξ οικονομικής ενίσχυσης της παρ. 1 είναι ο Οργανισμός Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΟΠΕΚΑ).

3. Σε περίπτωση που τα άτομα, τα οποία υπέστησαν τραυματισμό απεβίωσαν, χωρίς να υποβάλουν αίτηση για την εφάπαξ οικονομική ενίσχυση της παρ. 1, η οικονομική ενίσχυση καταβάλλεται στον ή στην σύζυγο του αποβιώσαντος δικαιούχου ή στο πρόσωπο, με το οποίο είχε συνάψει σύμφωνο συμβίωσης...

4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, Υγείας και Ψηφιακής Διακυβέρνησης, δύναται να ρυθμίζονται η διαδικασία υποβολής της αίτησης, να καθορίζονται τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, η διαδικασία ελέγχου των προϋποθέσεων χορήγησης της οικονομικής ενίσχυσης και η περαιτέρω εξειδίκευσή τους, η διαδικασία έγκρισης και καταβολής της οικονομικής ενίσχυσης, οι προϋποθέσεις και η διαδικασία ανάκλησης εγκριτικών αποφάσεων και ανάκτησης τυχόν αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών, οι αρμόδιες προς τούτο υπηρεσίες ,..., καθώς και κάθε άλλο ειδικότερο ή λεπτομερειακό θέμα σχετικό με την εφαρμογή του παρόντος.

Άρθρο δέκατο πέμπτο

Αφορολόγητο και ακατάσχετο των ενισχύσεων προς τους πληγέντες

Η οικονομική ενίσχυση των άρθρων δέκατου έως δέκατου τρίτου που καταβάλλεται στα πληγέντα φυσικά ή νομικά πρόσωπα ή τις πληγείσες νομικές οντότητες, επιχειρήσεις και μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα φορείς που περιέρχονται ή περιήλθαν, προσωρινά ή μόνιμα, σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης εξαιτίας των φαινομένων του άρθρου πρώτου, ορίζεται ως αφορολόγητη, μη εφαρμοζόμενης της παρ. 1 του άρθρου 47 του ν. 4172/2013 (Α' 167) σε περίπτωση διανομής ή κεφαλαιοποίησής της, ανεκχώρητη και ακατάσχετη στα χέρια του Δημοσίου ή τρίτων, κατά παρέκκλιση κάθε γενικής και ειδικής διάταξης, δεν υπόκειται σε οποιαδήποτε κράτηση, τέλος ή εισφορά, συμπεριλαμβανομένης και της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης του άρθρου 43Α του ν. 4172/2013 (Α' 167), δεν δεσμεύεται και δεν συμψηφίζεται με

βεβαιωμένα χρέη προς τη Φορολογική Διοίκηση και το Δημόσιο εν γένει, τους δήμους, τις περιφέρειες, τα ασφαλιστικά ταμεία ή τα πιστωτικά ιδρύματα και δεν υπολογίζεται στα εισοδηματικά όρια για την καταβολή οποιασδήποτε παροχής κοινωνικού ή προνοιακού χαρακτήρα.»

5. Στα άρθρα 1, 2 και 3 της με αριθ. Γ.Π. Δ12/77252/2021 κοινής απόφασης των Υπουργών Οικονομικών, Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, Υγείας και Επικρατείας «Χορήγηση εφάπαξ οικονομικής ενίσχυσης σε άτομα που υπέστησαν τραυματισμό κατά τις πυρκαγιές του Ιουλίου/Αυγούστου 2021» (Β΄ 4739), η οποία εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση της παραγράφου 4 του άρθρου δέκατου τρίτου και του άρθρου δέκατου πέμπτου της από 13-08-2021 Π.Ν.Π. (Α΄ 143), ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«Άρθρο 1

Χορήγηση εφάπαξ οικονομικής ενίσχυσης

1. Χορηγείται εφάπαξ οικονομική ενίσχυση ύψους έξι χιλιάδων ευρώ (6.000,00 €) στα άτομα που υπέστησαν τραυματισμό λόγω των πυρκαγιών του Ιουλίου/Αυγούστου 2021 και νοσηλεύτηκαν για χρονικό διάστημα άνω των 48 ωρών, συνεχόμενα ή διακοπτόμενα, ή εξακολουθούν να νοσηλεύονται σε νοσοκομεία.

2. Η ανωτέρω οικονομική ενίσχυση ορίζεται ως αφορολόγητη, ανεκχώρητη και ακατάσχετη στα χέρια του Δημοσίου ή τρίτων, κατά παρέκκλιση κάθε γενικής και ειδικής διάταξης, δεν υπόκειται σε οποιαδήποτε κράτηση, τέλος ή εισφορά, συμπεριλαμβανομένης και της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης του άρθρου 43 Α του ν. 4172/2013 (Α΄ 167), δεν δεσμεύεται και δεν συμψηφίζεται με βεβαιωμένα χρέη προς τη Φορολογική Διοίκηση και το Δημόσιο εν γένει, τους Δήμους, τις Περιφέρειες, τα Ασφαλιστικά Ταμεία ή τα Πιστωτικά Ιδρύματα και δεν υπολογίζεται στα εισοδηματικά όρια για την καταβολή οποιασδήποτε παροχής κοινωνικού ή προνοιακού χαρακτήρα.

3. Σε περίπτωση που τα άτομα τα οποία υπέστησαν τραυματισμό λόγω των πυρκαγιών του Ιουλίου/Αυγούστου 2021 απεβίωσαν, χωρίς να υποβάλουν αίτηση για την εφάπαξ οικονομική ενίσχυση της παρ. 1, η οικονομική ενίσχυση καταβάλλεται στον ή στην σύζυγο του αποβιώσαντος δικαιούχου ή στο πρόσωπο με το οποίο είχε συνάψει σύμφωνο συμβίωσης. Σε περίπτωση που κατά τον χρόνο θανάτου του δικαιούχου δεν υφίσταται γάμος ή σύμφωνο

συμβίωσης, η ανωτέρω οικονομική ενίσχυση καταβάλλεται στους κληρονόμους του, σύμφωνα με τις διατάξεις περί κληρονομικής διαδοχής.

Άρθρο 2

Αρμόδιες υπηρεσίες

1. Αρμόδιος φορέας για την χορήγηση της εφάπαξ οικονομικής ενίσχυσης του άρθρου 1 της παρούσας είναι ο Οργανισμός Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΟΠΕΚΑ).

2. Αρμόδιο όργανο για την έκδοση της πράξης χορήγησης, απόρριψης, ανάκλησης της οικονομικής ενίσχυσης είναι ο Προϊστάμενος του Τμήματος Χορήγησης Οικονομικών Ενισχύσεων σε Ευάλωτες Ομάδες της Κεντρικής Υπηρεσίας, όταν η αίτηση υποβάλλεται στην Κεντρική Υπηρεσία του ΟΠΕΚΑ... 3...4...5...

Άρθρο 3

Υποβολή αίτησης και απαιτούμενα δικαιολογητικά

1. Για τη χορήγηση της εφάπαξ οικονομικής ενίσχυσης απαιτείται η υποβολή σχετικής αίτησης - υπεύθυνης δήλωσης και των δικαιολογητικών που αναφέρονται στις παρ. 4, 5 και 6, κατά περίπτωση, από τον ενδιαφερόμενο ή από τον νόμιμα εξουσιοδοτημένο εκπρόσωπο του, στη Διεύθυνση Παροχών Κοινωνικής Αλληλεγγύης της Κεντρικής Υπηρεσίας του ΟΠΕΚΑ ή στις αρμόδιες Περιφερειακές Διευθύνσεις του ΟΠΕΚΑ... 2...3...

4. Τα απαιτούμενα δικαιολογητικά που συνοδεύουν την αίτηση είναι τα ακόλουθα:

α) βεβαίωση, υπογεγραμμένη από τον Προϊστάμενο της οργανικής μονάδας που νοσηλεύτηκε ο τραυματίας και από τη Διοίκηση του νοσοκομείου, από την οποία να προκύπτει ότι η νοσηλεία παρασχέθηκε λόγω τραυματισμού που προκλήθηκε στις πυρκαγιές του Ιουλίου/Αυγούστου 2021 και ότι η συνολική διάρκεια αυτής υπερβαίνει συνολικά τις σαράντα οκτώ (48) ώρες, β)...

5. Στις περιπτώσεις της παρ. 3 του άρθρου 1, η αίτηση για τη χορήγηση της οικονομικής ενίσχυσης συνοδεύεται, πλέον των οριζόμενων στην παρ. 4, και από:

α) ληξιαρχική πράξη θανάτου του αποβιώσαντος τραυματία,

β) βεβαίωση από τον ΟΠΕΚΑ ή υπεύθυνη δήλωση του αιτούντος, ότι ο αποβιώσας δεν είχε καταθέσει αίτηση για την καταβολή της οικονομικής ενίσχυσης...»

6. Στο άρθρο 18 παρ. 3 και 4 του ν. 2768/1999 (Α' 273), όπως το δεύτερο εδάφιο της παρ. 3 προστέθηκε με το άρθρο 80 του ν. 4611/2019 (Α' 73), και ίσχυε κατά τον κρίσιμο χρόνο (πριν την τροποποίηση της ανωτέρω παραγράφου με το άρθρο 73 του ν. 5043/2023 - Α' 91), ορίζονται τα εξής:

« Άρθρο 18

Οικονομική ενίσχυση πληγέντων από φυσικά φαινόμενα

1...2...

3. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Υγείας και Πρόνοιας επιτρέπεται η καταβολή έκτακτης οικονομικής βοήθειας στις οικογένειες όσων έχασαν τη ζωή τους από σεισμό ή άλλα φυσικά φαινόμενα και εξαιτίας τους. Η καταβαλλόμενη έκτακτη οικονομική βοήθεια δεν εμπίπτει σε καμία κατηγορία εισοδήματος, ορίζεται ως αφορολόγητη, ανεκχώρητη και ακατάσχετη εις χείρας του Δημοσίου ή τρίτων, κατά παρέκκλιση κάθε γενικής και ειδικής διάταξης, δεν υπόκειται σε οποιαδήποτε κράτηση ή εισφορά, συμπεριλαμβανομένης της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης του άρθρου 43Α του ν. 4172/2013 (Α' 167), δεν συμψηφίζεται με βεβαιωμένα χρέη προς τη φορολογική διοίκηση και το Δημόσιο εν γένει, τους δήμους, τις περιφέρειες, τα νομικά πρόσωπα των Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού, τα ασφαλιστικά ταμεία ή τα πιστωτικά ιδρύματα και δεν υπολογίζεται στα εισοδηματικά όρια για την καταβολή οποιασδήποτε παροχής κοινωνικού ή προνοιακού χαρακτήρα.

4. Με τις υπουργικές αποφάσεις των προηγούμενων παραγράφων καθορίζονται, κατά περίπτωση, οι δικαιούχοι, οι όροι και οι προϋποθέσεις χορήγησης του προβλεπόμενου βοηθήματος, καθώς επίσης και το ύψος αυτού.»

7. Στα άρθρα 1, 2 και 3 της με αριθ. 27599/2023 κοινής απόφασης των Υπουργών Οικονομικών, Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων «Καταβολή οικονομικής ενίσχυσης στις οικογένειες των ατόμων που απώλεσαν τη ζωή τους κατά τη διάρκεια και εξαιτίας των πυρκαγιών της 3ης Αυγούστου 2021 στην περιοχή Βαρυμπόμπης Δήμου Αχαρνών και της 5ης έως 9ης Αυγούστου 2021 στην περιοχή Δήμου Δωρίδος» (Β' 1572), η οποία εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση των παρ.3 και 4 του άρθρου 18 του ν.2768/1999 (Α'273), ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα:

« Άρθρο 1

Χορήγηση οικονομικής ενίσχυσης - Δικαιούχοι

1. Δικαιούχοι εφάπαξ οικονομικής ενίσχυσης, ποσού δέκα χιλιάδων ευρώ (10.000,00 €), είναι οι εξής:

α. Ο σύζυγος θανόντος, από τις πυρκαγιές της 3ης Αυγούστου 2021 στην περιοχή Βαρυμπόμπης Δήμου Αχαρνών και της 5ης έως 9ης Αυγούστου στην περιοχή Δήμου Δωρίδος και εξαιτίας αυτών ή το πρόσωπο με το ο θανών είχε συνάψει σύμφωνο συμβίωσης.

β. Εάν δεν υπάρχουν τα πρόσωπα της περ. α', οι πλησιέστεροι συγγενείς μέχρι β βαθμού, κατά τη σειρά που θα καλούνταν στην εξ αδιαθέτου διαδοχή, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη αποποιήσεις της κληρονομιά του θανόντος.

2. Η εφάπαξ οικονομική ενίσχυση χορηγείται ανεξάρτητα από οποιαδήποτε άλλη τακτική ή έκτακτη οικονομική ενίσχυση ή επίδομα που καταβλήθηκε ή καταβάλλεται για την στήριξη των πληγέντων από τις πυρκαγιές.

3. Η έκτακτη οικονομική βοήθεια δεν εμπίπτει σε καμία κατηγορία εισοδήματος, ορίζεται ως αφορολόγητη, ανεκχώρητη και ακατάσχετη εις χείρας του Δημοσίου ή τρίτων, κατά παρέκκλιση κάθε γενικής και ειδικής διάταξης, δεν υπόκειται σε οποιαδήποτε κράτηση ή εισφορά, συμπεριλαμβανομένης της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης του άρθρου 43 Α του ν. 4172/2013 (Α' 167), δεν συμψηφίζεται με βεβαιωμένα χρέη προς τη φορολογική διοίκηση και το Δημόσιο εν γένει, τους δήμους, τις περιφέρειες, τα νομικά πρόσωπα των Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού, τα ασφαλιστικά ταμεία ή τα πιστωτικά ιδρύματα και δεν υπολογίζεται στα εισοδηματικά όρια για την καταβολή οποιασδήποτε παροχής κοινωνικού ή προνοιακού χαρακτήρα.

Άρθρο 2

Αρμόδιες Υπηρεσίες

Αρμόδια όργανα για την καταβολή της εφάπαξ οικονομικής ενίσχυσης είναι οι Υπηρεσίες του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων... Το ποσό καταβάλλεται στους δικαιούχους από τη Διεύθυνση Οικονομικής Διαχείρισης του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων...

Άρθρο 3

Διαδικασία χορήγησης

1. Ο ενδιαφερόμενος ή από ο νόμιμα εξουσιοδοτημένος εκπρόσωπός του υποβάλλει στη Διεύθυνση Προστασίας Παιδιού και Οικογένειας της Γενικής Διεύθυνσης Κοινωνικής Αλληλεγγύης σχετική αίτηση - υπεύθυνη δήλωση και

τα δικαιολογητικά που αναφέρονται στην παρ. 3, με την οποία γνωστοποιούνται τα ακόλουθα στοιχεία:

α) Πλήρες ονοματεπώνυμο, πατρώνυμο και μητρώνυμο. β...

3. Τα δικαιολογητικά που απαιτούνται είναι τα ακόλουθα:

α. Προσκομίζονται από τον αιτούντα:

αα) Ληξιαρχική πράξη θανάτου.

αβ) Πιστοποιητικό εγγυτέρων συγγενών από την υπηρεσία του Δήμου στο Δημοτολόγιο του οποίου είναι εγγεγραμμένα όλα τα μέλη της οικογένειας με κανονική εγγραφή...αγ)...αδ)...

αε) Υπεύθυνη δήλωση του/των δικαιούχων ότι δεν έχουν λάβει από άλλη πηγή την παροχή για την ίδια αιτία που προβλέπεται από το άρθρο 18 του ν. 2768/1999.

β. Αναζητούνται αυτεπάγγελτα:

βα) Βεβαίωση από αρμόδια δημόσια αρχή (αστυνομία ή πυροσβεστική υπηρεσία ή Δήμος) που να βεβαιώνει την ύπαρξη του συγκεκριμένου κάθε φορά φυσικού φαινομένου στην εκάστοτε πληγείσα περιοχή.

ββ) Βεβαίωση που να βεβαιώνει ότι ο θάνατος του προσώπου για το οποίο ζητείται η καταβολή της εν λόγω έκτακτης οικονομικής βοήθειας στους δικαιούχους, επήλθε εξαιτίας του συγκεκριμένου κάθε φορά φυσικού φαινομένου που έλαβε χώρα, στην περίπτωση που δεν αναφέρεται σαφώς στη ληξιαρχική πράξη θανάτου η αιτία θανάτου.4...5...6...

7. Στην Διεύθυνση Προστασίας Παιδιού και Οικογένειας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων τηρείται ηλεκτρονικό ή και φυσικό αρχείο των αιτήσεων και των δικαιολογητικών που τις συνοδεύουν».

Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων

8. Το Σύνταγμα, αναγνωρίζοντας ρητά το δίκαιο της ανάγκης, προβλέπει εξαιρετική νομοθετική διαδικασία (ΣτΕ 2289/1987) με τη διάταξη του άρθρου 44 παρ. 1 του Συντάγματος. Ειδικότερα, σε έκτακτες περιπτώσεις, για την αντιμετώπιση εξαιρετικά επείγουσας και απρόβλεπτης ανάγκης, η οποία χρήζει κατεπείγουσας νομοθετικής αντιμετώπισης, προβλέπεται η έκδοση πράξεων νομοθετικών περιεχομένου (Π.Ν.Π.) οι οποίες εκδίδονται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ύστερα από πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου.

Σύμφωνα άλλωστε με το άρθρο 44 του Συντάγματος θεσπίστηκε η από 13.08.2021 Π. Ν. Π., η οποία κυρώθηκε με το άρθρο 2 του ν. 4824/2021, με την οποία, μεταξύ άλλων, νομοθετήθηκαν έκτακτα μέτρα για την άμεση στήριξη των πληγέντων από τις πυρκαγιές του Ιουλίου/Αυγούστου 2021. Με το άρθρο δέκατο τρίτο της ανωτέρω Π.Ν.Π. προβλέφθηκε η χορήγηση εφάπαξ οικονομικής ενίσχυσης ύψους 6.000 ευρώ σε άτομα που υπέστησαν τραυματισμό λόγω των πυρκαγιών και νοσηλεύτηκαν για χρονικό διάστημα άνω των σαράντα οκτώ (48) ωρών ή εξακολουθούν, κατά τον χρόνο δημοσίευσης της Π.Ν.Π., να νοσηλεύονται σε νοσοκομεία. Με το ανωτέρω άρθρο, ως αρμόδιος φορέας για τη χορήγηση της εφάπαξ οικονομικής ενίσχυσης ορίστηκε ο Οργανισμός Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΟΠΕΚΑ). Με το άρθρο δέκατο πέμπτο της ως άνω Π.Ν.Π., ορίστηκε η προαναφερόμενη οικονομική ενίσχυση ως αφορολόγητη, μη υποκείμενη σε οποιαδήποτε κράτηση, τέλος ή εισφορά κλπ.

9. Στη συνέχεια, κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 4 του άρθρου δέκατου τρίτου και του άρθρου δέκατου πέμπτου της από 13-08-2021 Π.Ν.Π., εκδόθηκε η προπαρατεθείσα με αριθ. Γ.Π. Δ12/77252/2021 κ.υ.α., με την οποία προβλέφθηκαν οι ειδικότεροι όροι χορήγησης της ανωτέρω εφάπαξ οικονομικής ενίσχυσης. Στο προοίμιο της ανωτέρω κ.υ.α. στο σημείο 4 λαμβάνεται υπόψη *«η ανάγκη οικονομικής στήριξης των πληγέντων που περιήλθαν σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης και υπέστησαν τραυματισμό εξαιτίας των πυρκαγιών του Ιουλίου/Αυγούστου 2021, νοσηλεύτηκαν για χρονικό διάστημα άνω των 48 ωρών ή εξακολουθούν να νοσηλεύονται σε νοσοκομεία...»*. Στο άρθρο 1 της κ.υ.α. ρητώς επαναλαμβάνεται, ότι, η εν θέματι οικονομική ενίσχυση είναι *«αφορολόγητη, ανεκχώρητη και ακατάσχετη στα χέρια του Δημοσίου ή τρίτων κατά παρέκκλιση κάθε γενικής και ειδικής διάταξης...»* Περαιτέρω, με τις διατάξεις της ανωτέρω κ.υ.α. προσδιορίζονται οι αρμόδιες υπηρεσίες χορήγησης, απόρριψης, ανάκλησης της ενίσχυσης (άρθρο 2) και τα απαιτούμενα δικαιολογητικά (άρθρο 3). Μεταξύ άλλων, στην παράγραφο 4 του άρθρου 3, ως απαιτούμενο δικαιολογητικό που συνοδεύει την αίτηση είναι η *«α) βεβαίωση, υπογεγραμμένη από τον Προϊστάμενο της οργανικής μονάδας που νοσηλεύτηκε ο τραυματίας και από τη Διοίκηση του νοσοκομείου, από την οποία να προκύπτει ότι η νοσηλεία παρασχέθηκε λόγω τραυματισμού που προκλήθηκε στις πυρκαγιές του Ιουλίου/Αυγούστου 2021*

και ότι η συνολική διάρκεια αυτής υπερβαίνει συνολικά τις σαράντα οκτώ (48) ώρες».

Σημειώνεται, ότι, με την παράγραφο 3 του άρθρου 1 της προαναφερόμενης κ.υ.α. προβλέφθηκε, ότι, σε περίπτωση που τα άτομα τα οποία υπέστησαν τραυματισμό λόγω των πυρκαγιών του Ιουλίου/Αυγούστου 2021 απεβίωσαν, χωρίς να υποβάλουν αίτηση για την εφάπαξ οικονομική ενίσχυση της παρ.1, η ενίσχυση αυτή καταβάλλεται στον ή στην σύζυγο του αποβιώσαντος ή στο πρόσωπο με το οποίο είχε συναφθεί σύμφωνο συμβίωσης ή, άλλως, στους κληρονόμους σύμφωνα με τις διατάξεις περί κληρονομικής διαδοχής, απαιτείται δε, πέραν των αναφερόμενων στην παράγραφο 4 δικαιολογητικών, η προσκομιδή της ληξιαρχικής πράξης θανάτου, καθώς και τα λοιπά αναφερόμενα στην παράγραφο 5 δικαιολογητικά.

10. Με την παράγραφο 3 του άρθρου 18 του ν. 2768/1999 δίδεται η δυνατότητα έκδοσης κ.υ.α. για την καταβολή έκτακτης οικονομικής βοήθειας στις οικογένειες όσων έχασαν τη ζωή τους από σεισμό ή άλλα φυσικά φαινόμενα και εξαιτίας τους. Επίσης, ρητώς στην παράγραφο αυτή ορίστηκε, ότι, η καταβαλλόμενη έκτακτη οικονομική βοήθεια δεν εμπίπτει σε καμία κατηγορία εισοδήματος και ορίζεται ως αφορολόγητη, ανεκχώρητη και ακατάσχετη εις χείρας του Δημοσίου ή τρίτων, κατά παρέκκλιση κάθε γενικής και ειδικής διάταξης, μη υποκειμένη σε οποιαδήποτε κράτηση ή εισφορά, μη συμψηφιζόμενη με βεβαιωμένα χρέη κλπ. Στην αιτιολογική του νόμου έκθεση επισημαίνεται ότι *«με τις διατάξεις της παραγράφου 3 παρέχεται η δυνατότητα στους Υπουργούς των Οικονομικών και Υγείας και Πρόνοιας με απόφασή τους να ενισχύουν οικονομικά τις οικογένειες που έχουν νεκρούς από σεισμό ή άλλα φυσικά φαινόμενα. Με τη συμπλήρωση της νομοθεσίας στο σημείο αυτό, η Πολιτεία, εκτός των άλλων, παρέχει οικονομική στήριξη στις οικογένειες, οι οποίες, πέραν από τις υλικές ζημιές που υφίστανται οι περιουσίες τους από φυσικά φαινόμενα, έχουν την ατυχία να θρηνούν και την απώλεια ανθρωπίνων ζωών».*

11. Κατ' εξουσιοδότηση των παραγράφων 3 και 4 του άρθρου 18 του ν. 2768/1999 εκδόθηκε η με αριθ. 27599/2023 κ.υ.α., με το άρθρο 1 παρ. 1 της οποίας προβλέφθηκε η καταβολή εφάπαξ οικονομικής ενίσχυσης 10.000 ευρώ στις οικογένειες των ατόμων που απώλεσαν τη ζωή τους κατά τη διάρκεια και εξαιτίας των πυρκαγιών της 3ης Αυγούστου 2021 στην περιοχή

Βαρυμπόμπης Δήμου Αχαρνών και της 5ης έως 9ης Αυγούστου 2021 στην περιοχή Δήμου Δωρίδος. Επισημαίνεται ότι, στην παράγραφο 2 του προαναφερομένου άρθρου 1 ορίστηκε ότι, η εφάπαξ οικονομική ενίσχυση χορηγείται ανεξάρτητα από οποιαδήποτε άλλη τακτική ή έκτακτη οικονομική ενίσχυση ή επίδομα που καταβλήθηκε ή καταβάλλεται για την στήριξη των πληγέντων από τις πυρκαγιές. Εξάλλου, στην παράγραφο 3 του ίδιου άρθρου επαναλαμβάνεται ότι, η έκτακτη οικονομική βοήθεια δεν εμπίπτει σε καμία κατηγορία εισοδήματος, είναι αφορολόγητη, ανεκχώρητη, ακατάσχετη κλπ. Σύμφωνα δε, με την παράγραφο 3 του άρθρου 3 της ανωτέρω κ.υ.α., για χορήγησή της, απαιτείται, μεταξύ άλλων δικαιολογητικών, και η προσκόμιση υπεύθυνης δήλωσης του/των δικαιούχων ότι δεν έχουν λάβει από άλλη πηγή την παροχή για την ίδια αιτία που προβλέπεται από το άρθρο 18 του ν. 2768/1999, καθώς και βεβαίωση περί του ότι ο θάνατος του προσώπου για το οποίο ζητείται η καταβολή της εν λόγω έκτακτης οικονομικής βοήθειας στους δικαιούχους, επήλθε εξαιτίας του συγκεκριμένου κάθε φορά φυσικού φαινομένου που έλαβε χώρα, στην περίπτωση που τούτο δεν αναφέρεται σαφώς στη ληξιαρχική πράξη θανάτου η αιτία θανάτου. Αρμόδια όργανα για την καταβολή της εφάπαξ οικονομικής ενίσχυσης ορίζονται οι Υπηρεσίες του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων

12. Από όσα προεκτέθηκαν προκύπτει ότι, η προβλεπόμενη από την από 13.08.2021 Π. Ν. Π. εφάπαξ οικονομική ενίσχυση των 6.000 ευρώ, ήταν ένα έκτακτο και κατεπείγον μέτρο, θεσπισθέν για την αντιμετώπιση μίας απρόβλεπτης ανάγκης, ήτοι, την άμεση οικονομική στήριξη των τραυματισθέντων εξαιτίας των πυρκαγιών Ιουλίου/Αυγούστου 2021, οι οποίοι, ένεκα του τραυματισμού των, απαιτήθηκε να νοσηλευθούν άνω των 48 ωρών ή εξακολουθούσαν να νοσηλεύονται στις 13.08.21 (χρόνος δημοσίευσης της Π.Ν.Π.). Εξάλλου, από την επισκόπηση της ως άνω Π.Ν.Π., νομίμως κυρωθείσας με το άρθρο 2 του ν. 4824/2021, και την εκδοθείσα κατ' εξουσιοδότηση της παραγράφου 4 του άρθρου δέκατου τρίτου και του άρθρου δέκατου πέμπτου της από 13-08-2021 Π.Ν.Π. με αριθ. Γ.Π. Δ12/77252/2021 κ.υ.α., συνάγεται ότι η μόνη ουσιαστική προϋπόθεση για την χορήγηση της εν θέματι εφάπαξ οικονομικής ενίσχυσης είναι ο τραυματισμός των δικαιούχων ένεκα των προαναφερόμενων πυρκαγιών και η νοσηλεία αυτών, άνω των 48 ωρών, τα οποία αποδεικνύονται προσηκόντως από βεβαίωση,

υπογεγραμμένη από τον Προϊστάμενο της οργανικής μονάδας που νοσηλεύτηκε ο τραυματίας και από τη Διοίκηση του νοσοκομείου. Τέλος, ο νομοθέτης μερίμνησε και για την περίπτωση θανάτου των τραυματισθέντων και κατά τα άνω νοσηλευθέντων, ορίζοντας ρητώς τους δικαιούχους της ενίσχυσης αυτής.

13. Με την παλαιότερη χρονικά (σε σχέση με την ανωτέρω από 13.08.2021 Π.Ν.Π.) διάταξη της παραγράφου 3 του άρθρου 18 του ν. 2768/1999, παρασχέθηκε στους αρμοδίους υπουργούς Οικονομικών, Υγείας και Πρόνοιας, η κατά την διακριτική τους ευχέρεια, δυνατότητα έκδοσης κ.υ.α. για την καταβολή έκτακτης οικονομικής βοήθειας στις οικογένειες όσων έχασαν τη ζωή τους από σεισμό ή άλλα φυσικά φαινόμενα και εξαιτίας των φαινομένων αυτών. Κατ' εξουσιοδότηση της διάταξης αυτής εκδόθηκε η (νεότερη χρονικά της από 13.08.21 Π.Ν.Π και της με αριθ. Γ.Π. Δ12/77252/2021 κ.υ.α.) με αριθ. 27599/2023 κ.υ.α., με το άρθρο 1 παρ. 1 της οποίας προβλέφθηκε η καταβολή εφάπαξ οικονομικής ενίσχυσης 10.000 ευρώ στις οικογένειες των ατόμων που απώλεσαν τη ζωή τους κατά τη διάρκεια και εξαιτίας των πυρκαγιών της 3ης Αυγούστου 2021 στην περιοχή Βαρυμπόμπης Δήμου Αχαρνών και της 5ης έως 9ης Αυγούστου 2021 στην περιοχή Δήμου Δωρίδος. Σημειώνεται ότι, στην παράγραφο 2 της ανωτέρω διάταξης, ρητώς ορίστηκε ότι η εφάπαξ αυτή οικονομική ενίσχυση χορηγείται ανεξάρτητα από οποιαδήποτε άλλη τακτική ή έκτακτη οικονομική ενίσχυση ή επίδομα που καταβλήθηκε ή καταβάλλεται για την στήριξη των πληγέντων από τις πυρκαγιές.

14. Κατά συνέπεια οι ανωτέρω εφάπαξ οικονομικές ενισχύσεις, οι οποίες χορηγούνται σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που θέτουν αντιστοίχως οι κ.υ.α. με αριθ. Γ.Π. Δ12/77252/2021 (εκδοθείσα κατ' εξουσιοδότηση της παραγράφου 4 του άρθρου δέκατου τρίτου και δέκατου πέμπτου της από 13.08.21 Π.Ν.Π.) και με αριθ. 27599/2023 (εκδοθείσα κατ' εξουσιοδότηση των παραγράφων 3 και 4 του άρθρου 18 του ν. 2768/1999), έχουν θεσπιστεί βάσει αυτοτελών νομοθετικών ρυθμίσεων οι οποίες αποσκοπούν στην κάλυψη διαφορετικών αναγκών και έχουν διακριτό πεδίο εφαρμογής, αφού, η μεν πρώτη, κατά το δίκαιο της ανάγκης εκδοθείσα, καταλαμβάνει τους τραυματισθέντες συνεπεία συγκεκριμένων καταστροφικών πυρκαγιών, η δε δεύτερη, κατά την διακριτική ευχέρεια των αρμοδίων

υπουργών εκδοθείσα και μεταγενεστέρως χρονικά της πρώτης, καταλαμβάνει τους συγγενείς εκείνων που απώλεσαν τη ζωή τους εξαιτίας των πυρκαγιών αυτών. Επιπροσθέτως, επισημαίνεται ότι, η χορήγηση της χρονικά νεότερης και προβλεπόμενης με τη με αριθ. 27599/2023 κ.υ.α. ενίσχυσης, ρητώς, σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 2 αυτής, δεν εξαρτάται από οποιαδήποτε άλλη τακτική ή έκτακτη οικονομική ενίσχυση ή επίδομα που καταβλήθηκε ή καταβάλλεται για την στήριξη των πληγέντων από τις πυρκαγιές. Στην τελευταία αυτή κατηγορία εμπίπτει άλλωστε η προβλεπόμενη από την με αριθ. Γ.Π. Δ12/77252/2021 κ.υ.α εφάπαξ οικονομική ενίσχυση. Κατά συνέπεια, οι ανωτέρω εφάπαξ ενισχύσεις, είναι ανεξάρτητες και δύνανται να χορηγηθούν σωρευτικά, η δε χορήγηση της μιας δεν αποκλείει τη χορήγηση της άλλης.

Απάντηση

15. Κατ' ακολουθίαν των προεκτεθέντων, επί των δύο σκελών του ερωτήματος, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα ΣΤ'), γνωμοδότησε ομόφωνα, ως ακολούθως:

α) Οι εφάπαξ οικονομικές ενισχύσεις οι οποίες προβλέπονται αντίστοιχα από τις κ.υ.α. με αριθ. Γ.Π. Δ12/77252/2021 (εκδοθείσα κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 4 του άρθρου δέκατου τρίτου και δέκατου πέμπτου της από 13.08.21 Π.Ν.Π.) και με αριθ. 27599/2023 (εκδοθείσα κατ' εξουσιοδότηση των παραγράφων 3 και 4 του άρθρου 18 του ν. 2768/1999) χορηγούνται βάσει αυτοτελών και ανεξαρτήτων μεταξύ τους νομοθετικών ρυθμίσεων, οι οποίες αποσκοπούν στην κάλυψη διαφορετικών αναγκών και έχουν διακριτό πεδίο εφαρμογής.

β) Οι ενισχύσεις αυτές, δύνανται να δοθούν σωρευτικά, χωρίς η χορήγηση της μίας να αποκλείει τη χορήγηση και της άλλης.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 21.12.2023

Ο Πρόεδρος

Η Εισηγήτρια

Χαράλαμπος Μπρισκόλας

Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Αγγελική Βερροπούλου

Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.